

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**

ΤΕΧΝΙΚΗ –ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΕΡΓΟ: ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΤΩΝ 120

ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

ΑΓΡΙΝΙΟ 2023

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Αντικείμενο του έργου είναι η ανάδειξη και ο εξωραϊσμός του μνημείου των 120 πλησίον του Ιερού Ναού της Αγίας Τριάδας.

Η τεχνική υπηρεσία του Δήμου Αγρινίου υπόβαλλε φάκελο προς το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής, μέσω της εφαρμογής Γνωμοδοτήσεων Συμβουλίων Αρχιτεκτονικής του «ε-Άδειες», εφόσον σύμφωνα με το αρθρ. 7, παρ. 1, περ. δ Ν.4495/17 απαιτείται για κάθε μελέτη διαμόρφωσης ή ανάπλασης κοινοχρήστων χώρων, και έχει ληφθεί η Έγκριση μελέτης για την ανάδειξη και εξωραϊσμός του μνημείου των 120 πλησίον του Ιερού Ναού της Αγίας Τριάδας, σύμφωνα με την υπ' αριθ. 911727/2023 πράξη.

Εικ.1 : Δορυφορική Εικόνα της Περιοχής στο Αγρίνιο (πηγή Google Maps)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΜΕΛΕΤΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η τεχνική υπηρεσία του Δήμου Αγρινίου διεκπεραίωσε την μελέτη εφαρμογής της ανάδειξης του μνημείου σύμφωνα με την πρόταση της επιτροπής της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και Αρχιτεκτονικού Παρεμβατισμού του ΤΕΕ Αιτ/νίας ικανοποιώντας τα αιτήματα της Πανελληνίας Ένωσης Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης και Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας –Παράρτημα Αγρινίου καθώς και

των Πολιτών σύμφωνα με την αποδοχή της Πρότασης 66/2022 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αγρινίου.

Η σημερινή κατάσταση του Μνημείου, είναι τουλάχιστον απογοητευτική και δε συνάδει με το βάρος του ιστορικού γεγονότος στο οποίο έχει αφιερωθεί. Με την παρούσα μελέτη προτείνεται η υλοποίηση επεμβάσεων για τη βελτίωση του αρχιτεκτονήματος στο σύνολό του, με σεβασμό στην αρχική πρόταση αλλά ταυτόχρονα ενσωματώνοντας νέα στοιχεία που παραλήφθηκαν όπως τα ονόματα των εκτελεσμένων, καθώς και εκ νέου τρόπους ανάδειξης του μνημείου και πρόσβασης σε αυτό που στόχο θα έχει την βελτίωση των συνθηκών χρήσης του κοινόχρηστου χώρου απ' τους κατοίκους.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1 Η ιστορία πίσω από το Μνημείο

Η Μεγάλη Παρασκευή του 1944 αποτελεί την τραγικότερη στιγμή στη νεώτερη ιστορία της πόλης του Αγρινίου και ταυτόχρονα ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα του μένους των κατακτητών με τη μορφή αντιποίνων εκτελέσεων την περίοδο της γερμανικής κατοχής. Τα γεγονότα της Μεγάλης Παρασκευής ήταν μέρος των ομαδικών εκτελέσεων που πραγματοποιήθηκαν στην ευρύτερη περιοχή ως αντίποινα για την επίθεση του Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού, στην αμαξοστοιχία των Σιδηρόδρομων Βορειοδυτικής Ελλάδος (Σ.Β.Δ.Ε), η οποία εξυπηρετούσε μετακινήσεις των γερμανικών δυνάμεων, λίγο βορειότερα του χωριού Σταμνά. Η επίθεση είχε πραγματοποιηθεί στις 9 Απριλίου του 1944, είχε στεφθεί με απόλυτη επιτυχία και είχε επιφέρει σημαντικές φθορές και απώλειες στο γερμανικό στράτευμα. Οι δυνάμεις κατοχής με τη βοήθεια του ταγματάρχη Γ. Τολιόπουλου και του τάγματος ασφαλείας του οποίου ήταν επικεφαλής, προχωράνε σε συλλήψεις, γεμίζοντας τις φυλακές της Αγίας Τριάδος με 450 Έλληνες ενώ ταυτόχρονα ανταποδίδουν με πρώτο αντίποινο στις 11 Απριλίου την εκτέλεση 11 αντιστασιακών πατριωτών στη Μεγάλη Χώρα ή Ζαπάντι Αγρινίου που μετέφεραν εφόδια του Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού. Το μεγαλύτερο χτύπημα όμως το επεφύλασσαν για το Αγρίνιο. Ξημερώματα της 14^{ης} Απριλίου και ανήμερα της Μεγάλης Παρασκευής εκτελούνται δια απαγχονισμού από τους φανοστάτες της κεντρικής πλατείας οι Πάνος Σούλος, Χρήστος Σαλάκος και Αβραάμ Αναστασιάδης, οι οποίοι

είχαν συλληφθεί για την αντιστασιακή τους δράση. Στη συνέχεια γίνεται επιλογή 117 επιπλέον κρατουμένων από τη φυλακή της Αγίας Τριάδας οι οποίοι οδηγούνται ανά δεκάδες στο εκτελεστικό απόσπασμα στον περίβολο του νεκροταφείου του ναού. Οι εκτελεσθέντες ανάμεσα στους οποίους βρίσκεται και μια γυναίκα, καθώς και οι τρεις απαγχονισθέντες τους οποίους ξεκρέμασαν μετά από μια ημέρα, θάβονται σε μαζικό τάφο που είχε σκαφτεί εξ επί τούτου σε παρακείμενο οικόπεδο.

1.2 Περιγραφή χρονικού κατασκευής του Μνημείου

Η πρώτη προσπάθεια απόδοσης τιμών στους 120 εκτελεσθέντες αποδίδεται από το δήμαρχο Τάσο Παναγόπουλο, ο οποίος στα μέσα της δεκαετίας του 1960 τελεί μνημόσυνο στη μνήμη των νεκρών ηρώων και προτείνει τη δημιουργία μνημείου. Ακολουθούν όμως, τα χρόνια της δικτατορίας και το θέμα ξεχνιέται για να επανέλθει τη δεκαετία του 1980 από το δήμαρχο Στέλιο Τσιτσιμελή, ο οποίος τελεί επίσημο πλέον, μνημόσυνο για τους 120 εκτελεσθέντες και ανεγείρει κοντά στο χώρο των εκτελέσεων, όπισθεν του ναού της Αγίας Τριάδας, το Μνημείο των 120.

Η αρχιτεκτονική παρέμβαση που ανεγέρθηκε στη μνήμη της θυσίας των 120 ηρώων βασίζεται σε πρόταση του αρχιτέκτονα Κώστα Παππά.

Πρόκειται για τη διαμόρφωση του χώρου μιας πλατείας σε διαφορετικά επίπεδα, σε σημείο της οποίας δεσπόζει μια πυραμοειδής παράσταση από μάρμαρο και μέταλλο, από την οποία υψώνεται ένα βέλος προς τον ουρανό, σύμβολο της «ανύψωσης της υπέρτατης θυσίας των 120». Ο περιβάλλον χώρος πλαισιώνεται από ανισόπεδα στηθαία οπλισμένου σκυροδέματος, τα οποία διαχωρίζουν το χώρο πρασίνου από το χώρο της πλατείας ο οποίος έχει επιστρωθεί με μωσαϊκό. Τέλος, επί του πρασίνου στα νότια του χώρου, έχουν κατασκευαστεί τρία διαδοχικά ανισομεγέθη τόξα από οπλισμένο σκυρόδεμα, που στόχο είχαν μαζί με την επαλληλία των διαφορετικών επιπέδων να μεταφέρουν την αίσθηση της ροής του χρόνου.

Η τελική διαμόρφωση του χώρου δεν αποδόθηκε όπως σχεδιάστηκε αρχικά. Αρκετά στοιχεία της αρχικής πρότασης απουσίαζαν από την αρχή της κατασκευής, ενώ στη συνέχεια και αυτά που πραγματοποιήθηκαν παραποιήθηκαν, όπως τα τόξα, το κενό των οποίων για άγνωστο λόγο καλύφθηκε από συμπαγές υλικό.

2. ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΣΗΜΕΡΑ

2.1

2.2 Η ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ

Η υφιστάμενη κατάσταση του μνημείου όπως φαίνεται και από τις φωτογραφίες παρουσιάζεται ως εξής :

- ✓ Το μωσαϊκό δάπεδο παρουσιάζει ρηγματώσεις σε όλο το εύρος κάλυψης αυτού
- ✓ Τα μάρμαρα του γλυπτού που αποτελεί την κεντρική παράσταση έχουν αποκολληθεί σε πολλά σημεία,
- ✓ Η λαμαρίνα με την οποία κατασκευάστηκε η απόληξη του γλυπτού φαίνεται να είναι κακής ποιότητας από τις φθορές που παρουσιάζει,
- ✓ Σχεδόν όλες οι επιφάνειες του μνημειακού χώρου έχουν καλυφθεί με γκράφιτι,
- ✓ Εκτενείς φθορές στον χρωματισμό των στηθαίων έχουν ως αποτέλεσμα την αποκάλυψη του σκυροδέματος με το οποίο έχουν κατασκευαστεί,
- ✓ Τα τρία τόξα που βρίσκονται στο χώρο πρασίνου, νότια της πλατείας, έχουν καλυφθεί με συμπαγές υλικό για άγνωστο λόγο.
- ✓ Ο χώρος όπως μαρτυρά και το φωτογραφικό υλικό έχει μετατραπεί σε χώρο αποκομιδής απορριμμάτων.

2.3 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΕΛΛΕΙΨΕΩΝ

Επιπλέον των ανωτέρω έγινε μια καταγραφή ελλείψεων που παρατηρήθηκαν σε σχέση με το χώρο του Μνημείου ως εξής:

- ✓ Η απουσία αφήγησης των ιστορικών γεγονότων, με αποτέλεσμα να μην μπορεί κάποιος που δε γνωρίζει να αναγνωρίσει ούτε καν ότι πρόκειται για χώρο μνημείου, πόσο μάλλον ότι πρόκειται για χώρο εκτέλεσης και θυσίας.
- ✓ Η εκκωφαντική απουσία των ονομάτων των 120 εκτελεσθέντων, που θα αποτελούσε την απόδοση του ελαχίστου φόρου τιμής στους ήρωες.

- ✓ Η απουσία στοιχειώδους φωτισμού ανάδειξης του χώρου.
- ✓ Η έλλειψη σημείων στάσης στον μνημειακό χώρο.
- ✓ Η έλλειψη πρόσβασης ατόμων με κινητικά προβλήματα και ειδικές ανάγκες στο χώρο του Μνημείου.
- ✓ Η έλλειψη ορατότητας αλλά και πρόσβασης του χώρου του Μνημείου από την οδό Ρήγα Φεραίου, που αποτελεί και το μόνο μη πεζοδρομημένο δρόμο που περικλείει το Μνημείο.

3. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ

3.1 Περιγραφή πρότασης

Η πρόταση αποτελείται από ήπιες επεμβάσεις που μπορούν να πραγματοποιηθούν με χαμηλό προϋπολογισμό και άμεσα.

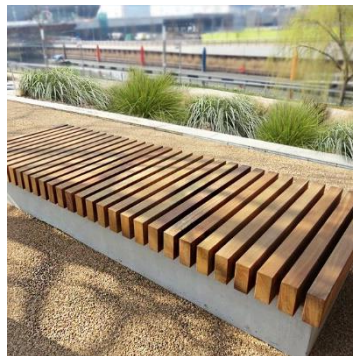
- ✓ Συγκεκριμένα :
- ✓ Την κατάργηση των τριών τόξων πλησίον της πλατείας.
- ✓ Τη νέα επίστρωση του μνημειακού χώρου με την αντικατάσταση του μωσαϊκού δαπέδου από ορθογώνιες πλάκες μαρμάρου Καβάλας χρώματος λευκού και γκρι εναλλάξ τοποθετημένα.

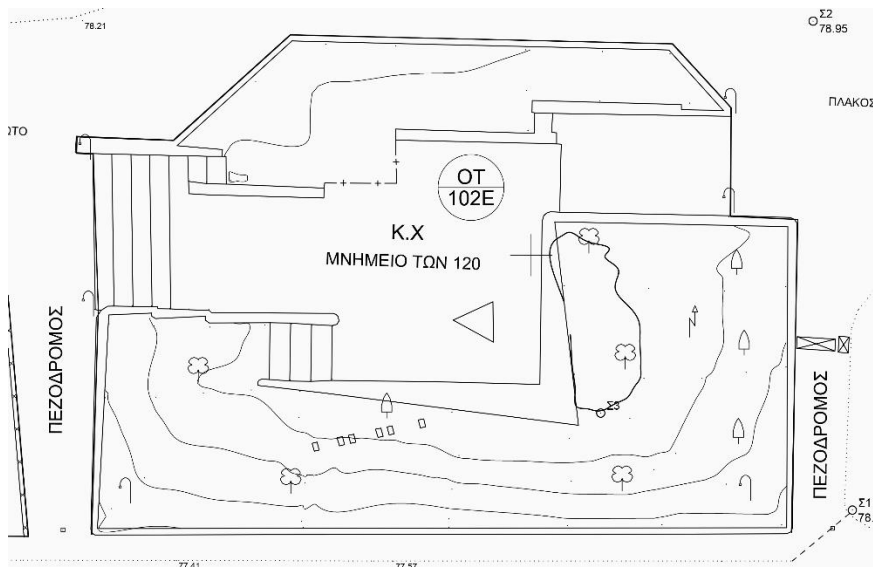
- ✓ Την ανακατασκευή των στηθαίων που χωρίζουν το χώρο πρασίνου από το χώρο της πλατείας, με σκοπό να φιλοξενήσουν τα ονόματα των 120 εκτελεσθέντων.
- ✓ Στην επιφάνεια αυτή μελλοντικά θα τοποθετηθούν συνεχόμενες εγχάρακτες πλάκες μπρούτζου, είτε από μαύρο γρανίτη με εσώγλυφα γράμματα

επεξεργασμένα από μαρμαρογλυφή παντογράφου προκειμένου να αναγραφούν τα ονόματα των πεσόντων.

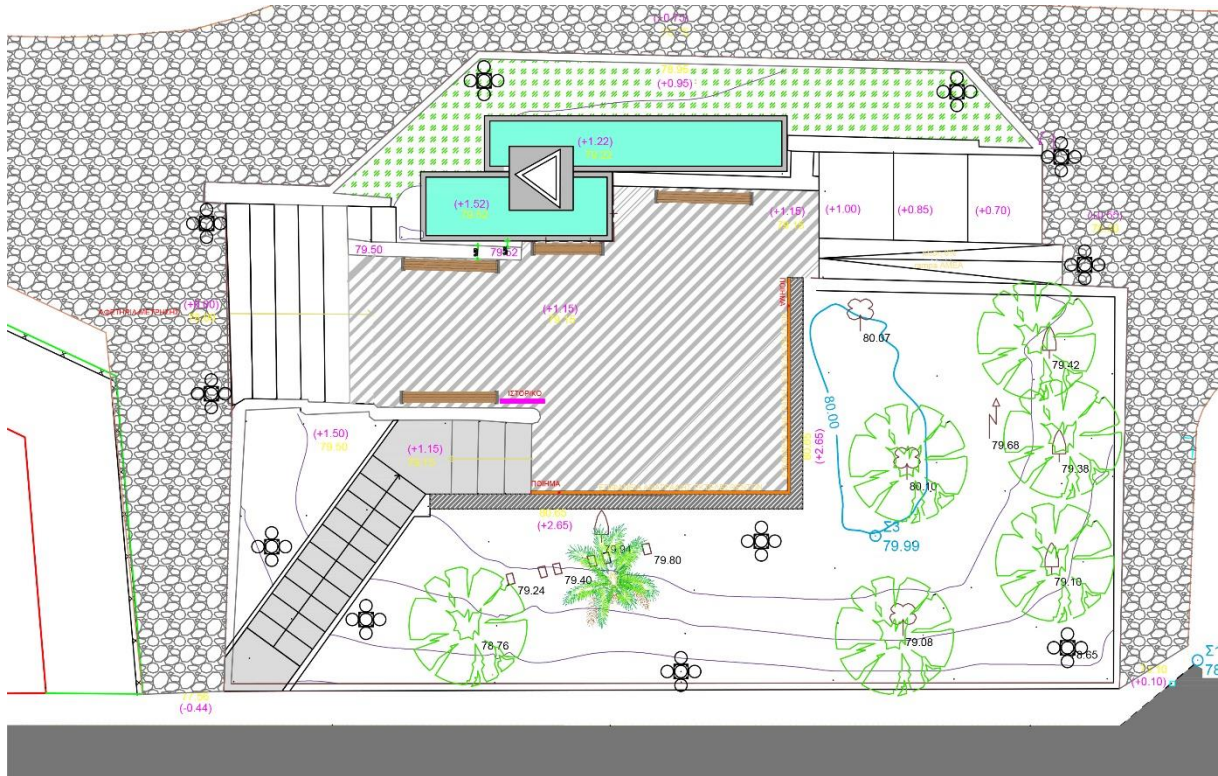
- ✓ Την επανατοποθέτηση της ελισσόμενης πυραμίδας από το κέντρο της πλατείας πλησίον των στοιχείων νερού.
- ✓ Την κατασκευή κλίμακας ανόδου στο χώρο της πλατείας από την οδό Ρήγα Φεραίου. Για το σκοπό αυτό, διακόπτεται ο χώρος πρασίνου με την κατασκευή στηθαίων αριστερά και δεξιά των σκαλιών αλλά και καθαιρείται τμήμα από το υφιστάμενο στηθαίο που χωρίζει το χώρο της πλατείας με το χώρο πρασίνου.
- ✓ Την κατασκευή ράμπας από την οδό Αποστόλου Παύλου, για την πρόσβαση ατόμων με κινητικές δυσκολίες.
- ✓ Την τοποθέτηση οριζόντιων καθισμάτων – παγκάκια με ενσωματωμένο φωτισμό led.

- ✓ Την κατασκευή στοιχείου νερού με σκοπό να δοθεί μια αίσθηση συνέχειας.

Προ διαμόρφωσης

Μετά διαμόρφωσης

Αγρίνιο , Φεβρουάριος 2023

ΣΥΝΤΑΧΘΗΚΕ

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Ο Δ/ΝΤΗΣ Τ.Υ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΥΛΙΓΑΔΑ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΝΤΑΛΙΑΝΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ